
Herzien om te herzien ?

90 vertaalkeuzes
toegelicht

Herziening StatenVertaling

Ter introductie

In de zomer van 2011 bracht de Gereformeerde Bijbelstichting (GBS) een brochure uit met de titel: "Statenvertaling in de 21e eeuw". Hierin reageren de heer L.M.P. Scholten, oud-directeur van de GBS, en verschillende predikanten op de Herziene Statenvertaling. In de brochure wordt niet alleen inhoudelijke kritiek geleverd op een aantal vertaalkeuzes, maar ook gesuggereerd dat er in de HSV sprake is van een afwijking van de gereformeerde leer. Als stichtingsbestuur van de HSV gaan we bij voorkeur niet publiekelijk in op kritiek, maar proberen we die intern te wegen en waar nodig te verwerken. In een aantal gevallen hebben reacties geleid tot voorstellen om tot wijziging van de tekst te komen.

Voor de brochure van de GBS hebben we gemeend een uitzondering op deze beleidslijn te moeten maken. Naast het feit dat er op de kritiek van de kant van de GBS onzes inziens veel valt af te dingen, merkten we dat de inhoud van de brochure veel vragen oproept, ook bij hen die met vreugde gebruikmaken van de HSV.

Eind 2011 verschenen in *De Waarheidsvriend* al drie artikelen die ingingen op de brochure van de GBS. Vanwege de omvang van die artikelen kon daarin slechts een beperkt aantal bijbelteksten besproken worden. We dachten er goed aan te doen ook de overige teksten van commentaar te voorzien. We zijn M.M.C. (Meta) van der Wind-Baauw zeer erkentelijk dat ze bereid was de redactie hiervan op zich te nemen. Bij de bespreking van de meeste teksten heeft ze gebruik gemaakt van de opmerkingen van anderen die bij de totstandkoming van de HSV betrokken zijn.

We hopen dat gebruikers van de HSV door dit document geholpen worden om de kritiek van de GBS naar waarde te schatten. Verder maken we u erop attent dat er op de website van de Stichting onder de rubriek 'Aantekeningen' nog veel meer teksten worden besproken. Ten slotte, het is onze hartelijke wens en ons gebed dat de HSV voor velen tot zegen zal zijn.

Namens het stichtingsbestuur,
Ds. H. Russcher, voorzitter

augustus 2012

De tekst is als pdf-bestand op de website www.statenvertaling.nu geplaatst. Het document kan ook per mail worden opgevraagd bij de secretaris: i.a.kole@hetnet.nl.

Drs. I.A. Kole, secretaris
Prins Bernhardstraat 36
2825 BE Berkenwoude

Genesis 1:4 (GBS: p.13)

en God maakte scheiding **tussen** het licht en de duisternis.

De SV geeft het woord **tussen** dubbel weer. 'God maakte scheiding **tussen** het licht en **tussen** de duisternis.'

Volgens de GBS is de structuur van het Hebreeuws in de HSV minder zichtbaar dan in de SV.

De dubbele weergave van het woord 'tussen' in de SV is inderdaad overeenkomstig het Hebreeuws. Maar zoals de GBS zelf ook al vaststelt, is de letterlijke weergave van dit hebraïsmen geen goed Nederlands. In de vertaling gaat er niets verloren wanneer men het vertaalt met het enkele 'tussen'.

Dit voorbeeld is vergelijkbaar met het vertalen van een ontkennende zin van het Frans naar het Nederlands. 'Je **ne** sais **pas**' vertaal je niet met: 'Ik *niet* weet *niet*', maar met: 'Ik weet *niet*'.

Genesis 2:7 (GBS: p.72)

zo werd de mens tot een **levend wezen**.

In de SV lezen we **levende ziel**.

Het Hebreeuwse woordje *nefesj* betekent niet ziel in de traditionele betekenis van het woord. Bij het woord ziel denken wij aan de onsterfelijke ziel, die de mensen van de dieren onderscheidt. Die betekenis past niet bij *nefesj*. In het Oude Testament hebben dieren ook een *nefesj* en is de *nefesj* niet onsterfelijk. Dit blijkt bijvoorbeeld uit Genesis 1:20. Daar slaat de uitdrukking *nefesj chajjah* overduidelijk op dieren. Vandaar dat in de HSV voor 'levend wezen' gekozen is.

De KT verklaren 'levende ziel' als volgt: 'Dat is tot een schepsel dat met leven begaafd is, bestaande uit een lichaam en een redelijke onsterfelijke ziel, tezamen den mens uitmakende'. De Statenvertalers vatten 'levende ziel' dus duidelijk op als 'de gehele mens'. Dat is breder dan dat wij ziel opvatten.

Genesis 3:15 (GBS: p.72)

En Ik zal vijandschap teweegbrengen tussen u en de vrouw, en tussen uw **nageslacht** en haar **Nageslacht**;

Het Hebreeuwse woordje *zera* is door de Statenvertalers consistent vertaald met 'zaad'. De HSV doet dat niet.

Dit is in het Nederlands van de 21e eeuw niet in alle gevallen meer mogelijk. Het grondwoord heeft ruwweg drie betekenissen (1) zaaigoed, (2) sperma en (3) nakomelingschap. Daar waar dit woord gebruikt wordt om iemands nakomelingschap aan te duiden, is het in de HSV zo veel mogelijk weergegeven met 'nageslacht'.

Zowel 'zaad' als 'nageslacht' zijn begrippen die zowel op één persoon als op verscheidene personen betrekking kunnen hebben. Wat verder van belang is, is dat dit vers volgens de KT van de SV duidelijk naar Christus verwijst. Om dit duidelijk te maken heeft de HSV 'nageslacht' in dit vers met een hoofdletter weergegeven.

Genesis 3:16 (GBS: p.32,33)

Naar uw man zal uw begeerte uitgaan, maar hij zal over u heersen.

De SV heeft: **en** hij zal over u heerschappij hebben.

De HSV heeft het voegwoord 'en' veranderd in 'maar', zodat er een tegenstelling ontstaat.

Dat verandert volgens de GBS de betekenis.

Dezelfde uitdrukking 'naar ... gaat zijn begeerte uit' vinden we in Gen. 4:7 waar van de zonde wordt gezegd dat zij over Kaïn begeert te heersen. Maar daar mag deze niet aan toe geven, hij moet over de zonde heersen. Vandaar dat ook daar wordt vertaald: 'maar...'

De weergave 'maar' is ook in Gen. 3:16 goed te verdedigen. De vrouw zoekt bij de man geborgenheid en harmonie, maar de man overheerst haar.

Toch is het wellicht beter het in het midden te laten door met 'en' te vertalen. Met de keuze voor 'maar' kiest de vertaling al voor één uitleg en sluit op voorhand een andere, ook verdedigbare mogelijkheid uit. Er zijn uitleggers, onder wie Calvijn, die het begeren van de man door de vrouw ook als onderdeel van haar veroordeling beschouwen.

Genesis 23:3 (GBS: p.18,19)

Daarna stond Abraham op, ging weg van zijn dode

De SV vertaalt heel letterlijk: 'Daarna stond Abraham op **van het aangezicht zijner dode ...**'. *Panim*, 'aangezicht', is in de HSV weggelaten.

De GBS stelt dat de HSV de bijbellezer hiermee een treffend detail onthoudt.

In veel gevallen wordt het woord *panim* niet vertaald. Uit het tekstverband moet worden opgemaakt of het in de vertaling moet blijven staan. Zoals ook in Gen. 4:14 en Gen. 6:7 blijkt, is de uitdrukking 'van het aangezicht van' vaak algemeen bedoeld. De tekst zegt eenvoudig dat Abraham bij Sara wegging toen zij was overleden. Hij verliet niet alleen haar gezicht. Dat is in dit geval te letterlijk, al zal hij ongetwijfeld nog een laatste blik op het aangezicht van Sara hebben geslagen.

In vers 4 en vers 8 spreekt Abraham over 'van voor mijn aangezicht begraven'. Daar heeft de HSV een noot gewijd aan het woord 'aangezicht'. Dat zou ook bij vers 3 moeten gebeuren.

Zie ook: [Gen. 32:20b](#)

Genesis 24:43 (GBS: p.20)

laat het dan zo gebeuren dat het meisje dat naar buiten komt om te putten...

De SV heeft de **maagd**.

Zie: [Jes. 7:14](#)

Genesis 32:20b (GBS: p.18)

Want hij zei: Ik zal hem gunstig stemmen met dit geschenk, dat vóór mij uit gaat; daarna zal ik hem onder ogen komen. Misschien zal hij mij ter wille zijn.

De Hebreeuwse grondtekst van dit vers bevat vier keer het woordje *panim*, dat door de Statenvertalers consistent met 'aangezicht' is vertaald.

De GBS ziet het ook als 'een gebrek aan eerbied voor de verhaaltijl van de Heilige Geest' dat dit in de HSV anders is. 'Een prachtige woordspeling is in de herziening verloren gegaan.'

Deze kritiek zou dan ook betrekking moeten hebben op de Luther-vertaling en de KJV, die min of meer hetzelfde doen als de HSV. Het woord *panim* heeft namelijk nergens in dit vers een letterlijke betekenis maar maakt deel uit van diverse idiomatische uitdrukkingen. Een letterlijke vertaling daarvan maakt de bedoeling van de tekst totaal onduidelijk en doet geen recht aan datgene wat de Heilige Geest in dit vers duidelijk wil maken. Net als de Statenvertalers elders ook doen, hebben de herzieners voor een wat vrijere vertaling gekozen en de letterlijke tekst in een noot toegevoegd.

Genesis 48:16 (GBS: p.73)

en zij in het midden van het land in menigte zullen **toenemen**.

De SV heeft hier de woorden 'als vissen' toegevoegd.

Het Hebreeuwse werkwoord dat door de SV vertaald is met 'als vissen toenemen' komt slechts één keer in heel de Bijbel voor. Het lijkt op het woord voor 'vis' en zou daarvan afgeleid kunnen zijn, maar daar is geen bewijs voor. Luther en de KJV noemen de vissen hier niet. Waarschijnlijk heeft de SV hier een foute vertaling van het Hebreeuwse woord *dgh*.

Exodus 2:8 (GBS: p.20)

Toen ging het **meisje** de moeder van het kind roepen.

De SV heeft de **jonge maagd**.

Zie: [Jes. 7:14](#)

Exodus 12:5 (GBS: p.46,47)

U moet een lam zonder enig gebrek hebben,

De SV gebruikt het woord **volkomen**.

Dat woord zou volgens de GBS zien op de volkomenheid, de uitnemendheid van Christus, als het Lam van God. De GBS suggereert dat de uitdrukking 'zonder enig gebrek' een verzwakking is.

Het is allereerst opmerkelijk dat de HSV hierin niet alleen staat. Luther vertaalt hier: *da kein Feil an ist*, terwijl de KJV meer dan veertig keer voor *without blemish* kiest. Een goede exegeese vereist dat men eerst naar de concrete historische situatie achter een vers kijkt, voordat men de tekst doortrekt naar het geestelijk leven.

Hoewel je bij de uitleg van deze tekst zeker een lijn moet trekken naar Christus (zoals ook de KT doen: Dusdanig moest Christus wezen, 1 Petr. 1:19), is het toch een stap te ver om te zeggen dat het lam in Ex. 12 al rechtstreeks op Christus ziet. Het gaat hier dan ook in de eerste plaats om een lam waaraan niets te ontdekken valt dat verkeerd is; zie ook Lev. 22:19-21. Het gaat om de buitenkant van dit dier, het mag bijvoorbeeld niet mank of kreupel zijn.

Een negatieve verwoording kan een zeer positieve strekking hebben. De SV spreekt in 1 Petr. 1:19 van een 'onbestraffelijk en onbevlekt' Lam. Dat zijn negatieve woorden met een zeer positieve lading. En zo is dat ook met 'zonder enig gebrek'.

Het woord 'volkomen' suggereert in het hedendaagse Nederlands volmaaktheid aan binnen- en buitenkant, dus ook aan het door mensen niet waarneembare. Dat wordt in dit vers niet bedoeld.

Verder valt op te merken dat in het Hooglied de Bruidegom Zelf de volmaaktheid van de gelovigen in Christus als volgt onder woorden brengt: 'er is geen enkel gebrek aan u' (Hoogl. 4:7). Ten slotte laten de volgende teksten uit de SV (met de KT) zien dat 'volkomen' identiek is aan 'geen gebrek vertonen': Lev. 1:3; 22:21; Deut. 15:21.

Exodus 12:14 (GBS: p.47)

U moet hem vieren als een feest voor de HEERE.

De SV heeft hier: gij **zult** hem vieren.

De GBS is van mening dat in de HSV onvoldoende naar voren komt dat deze feestdag een geschenk van de Heere is, ook al erkent men dat het in dit verband ook om een opdracht gaat.

Deze opmerking is ongegrond. Het hulpwerkwoord 'zullen' heeft twee hoofdbetekeningen, nl. 'moeten, verplicht zijn' en 'aangeven dat iets in de toekomst of van nu aan gaat gebeuren'. In de eerste betekenis is het sterk aan het verouderen, en komt het (zie Van Dale) in verzorgd Nederlands alleen nog maar in specifieke gevallen voor, bijvoorbeeld: 'Wil je niet? Je zult!'

Dat betekent dat de weergave hier in de SV in hedendaags Nederlands vrijwel uitsluitend opgevat zal worden als een voorspelling van wat er gaat gebeuren. Dat zou pas een verarming van de boodschap zijn.

Exodus 12:14 (GBS: p.47)

U moet hem vieren als een eeuwige verordening, al uw generaties door.

De SV vertaalt **inzetting**.

De GBS vraagt zich af of 'verordening' begrijpelijker is dan 'inzetting'.

Dat is wel zo. Het woord **inzetting** is niet meer gangbaar. Het woord **verordening** is onder andere goed bekend door het woord noodverordening en komt veel voor in gemeentelijke regelgeving.

Exodus 32:32 (GBS: p.29)

Nu dan, of U toch hun zonden wilde vergeven!

De SV heeft **zonde** (enkelvoud).

In de HSV staat de meervoudsvorm 'zonden'. Dat is inderdaad niet in overeenstemming met de grondtekst. In nieuwe edities van de HSV wordt dit gecorrigeerd. Het Hebreeuws heeft het enkelvoud 'hun zonde'.

Enkelvoud en meervoud verschillen in het Hebreeuws minimaal. Hoewel het vertaaltechnisch mogelijk is een enkelvoud met een meervoud te vertalen, is het verschil hier vermoedelijk over het hoofd gezien. De SV in de uitgave van Jongbloed heeft ook een meervoud. Wellicht ligt hier de oorzaak van de vergissing.

Exodus 32:32 (GBS: p.29)

Maar indien niet, schrap mij **alstublieft** uit Uw boek, dat U geschreven hebt.

De SV vertaalt met **nu**.

'Alstublieft' geeft volgens de GBS te veel nadruk en wekt bovendien een onjuiste indruk.

Het Hebreeuwse woordje *na* is een voegwoord dat juist nadruk wil geven. Dat kan in het Nederlands met verschillende woorden, zoals 'dan', 'toch', 'nu' of 'alstublieft'.

De KJV voegt *I pray thee* in. Dat heeft minstens zoveel nadruk als alstublieft.

Exodus 32:33 (GBS: p.29,30)

Toen zei de HEERE tegen Mozes: Wie tegen Mij zondigt, **zal** Ik uit Mijn boek schrappen.

De SV beschouwt deze tekst als een irrealis en heeft **zou**.

De GBS heeft moeite met de wijziging van 'zou' in 'zal' in de HSV. Dit noemt men een 'ingrijpende zaak'. Gebruik van 'zal' is 'in strijd ... met het ganse getuigenis der Schrift aangaande het boek des levens'; het zou een 'inhoudelijk theologische verzwakking' zijn, die het geloof van Dordt discutabel stelt.

De GBS geeft openlijk toe dat de HSV-versie op dit punt taalkundig correct is. Bovendien geeft men zelf al aan dat Calvijn dezelfde interpretatie is toegedaan als de HSV. Verder constateert men dat de KT het gebruik van 'zal' zelf als een alternatieve vertaalmogelijkheid aangeven.

De HSV-weergave komt op dit punt trouwens ook overeen met die van Luther en van de KJV. De Luther-vertaling luidt hier '*Ich will den aus meinem Buch tilgen, der an mir sündigt,*' terwijl we in de KJV de volgende woorden lezen: '*Whosoever hath sinned against me, him will I blot out of my book.*'

In de optie van de SV – een irrealis – wordt volgens de herzieners onwillekeurig Gods majesteit aangetast. God zou namelijk met iets dreigen wat nooit gebeuren zal en ook niet gebeuren kan, omdat het een verandering zou zijn van Zijn eeuwig raadsbesluit. In Openb. 3:5 staat echter: 'Die overwint ... Ik zal zijn naam beslist niet uitdoen uit het boek des levens.' In Ps. 69:29 lezen we over de goddelozen: 'Laat hen uitgedelgd worden uit het boek des levens.' Als de GBS gelijk heeft, zou het hier om respectievelijk een zinloze belofte en een onmogelijke bede gaan. Nog duidelijker is dat in Openb. 22:19, waar staat: 'indien iemand afdoet van de woorden van het boek van deze profetie, God zal zijn deel afdoen uit het boek des levens.'

Exodus 34:6 (GBS: p.38,39)

HEERE, HEERE, God, barmhartig en genadig, **geduldig** en rijk aan goedertierenheid en trouw,

De SV gebruikt het woord **lankmoedig**.

Volgens de GBS heeft 'lankmoedigheid' een zwaardere lading dan 'geduld' en is het geen verouderd woord, zoals de herzieners denken.

Het begrip 'lankmoedig' uit de SV is zo verouderd dat niemand meer goed weet wat het betekent. Het gevolg is dat mensen betekenis aan het woord gaan toekennen die het feitelijk niet bezit.

Het Hebreeuwse grondwoord zou heel letterlijk vertaald kunnen worden met 'lang van neusgaten'. In het Hebreeuwse taaleigen is er echter een verband tussen de neus en boosheid. Een iets vrijere vertaling is dan ook 'traag tot toorn'.

Het wordt zowel voor mensen (Spr. 14:29) als voor God (Ex. 34:6) gebruikt. Het is dus niet vol te houden dat het hier alleen om een goddelijke eigenschap zou gaan.

De GBS is van mening dat het woord 'lankmoedig' in de Middeleeuwen nog niet bestond en speciaal bedacht is ten dienste van de prediking van het Woord. Dat is echter onjuist. Het Nederlandse 'lankmoedig' is weliswaar ontleend aan het Latijnse *longanimis*, dat vooral in christelijk-Latijnse literatuur voorkomt (mogelijk een letterlijke vertaling van het Griekse *makrothumia*), maar alle handboeken geven aan dat dit woord in de Middeleeuwen reeds volop voorkwam, in de vorm van 'lancmoedich' en 'lancmoedicheit'.

Dit woord is echter sterk verouderd en komt buiten de Bijbel steeds minder voor. Bovendien is er een uitstekend alternatief: 'geduldig'. Dat 'lankmoedig' een diepere lading zou hebben dan 'geduldig', spreken wij tegen.

Zie ook: [Matt. 18:26](#).

Numeri 2:3 (GBS: p.22)

De **leider** nu van de nakomelingen van Juda was Nahesson,

De SV heeft **overste**.

De HSV heeft het woord *nasi* vertaald met 'leider'. Inhoudelijk maakt de GBS hier geen bezwaar tegen. Het bezwaar luidt dat 'overste' van de SV gangbaar en voor iedereen begrijpelijk is. 'Leider' is lelijk en past niet in de stijl van de SV.

Het woord 'leider' komt in ieder geval eenmaal in de SV voor, namelijk in Jes. 9:15 (niet als vertaling van 'nasi'). Het gaat dus te ver om te zeggen dat het woord niet in de stijl van de SV is.

Het woord 'overste' is inderdaad nog wel gangbaar en voor iedereen begrijpelijk, maar heeft een betekenisverschuiving ondergaan. Zie hiervoor: [Matt. 9:18](#).

1 Samuël 25:29 (GBS: p.39)

Wanneer er een mens opstaat om u te vervolgen en naar het leven te staan, zal het leven van mijn heer veilig zijn in de **buidel** van de levenden bij de HEERE, uw God.

De SV heeft hier het verkleinwoord **bundeltje**.

Volgens de GBS is dit woord een vaste uitdrukking in het geestelijk taalgebruik.

Het Hebreeuwse woord *tseroor* betekent buidel, geldbuidel, bundel. De SV vertaalt het met bundel, bundeltje en buidel (Hagg. 1:6).

De Hebreeuwse tekst gebruikt in 1 Sam. 25:29 geen speciaal verkleinwoord. Dit is de keuze van de Statenvertalers. De HSV volgt de grondtekst.

2 Samuël 12:5 (GBS: p.25)

de man die dat gedaan heeft, is een **kind des doods!**

De SV heeft hier precies hetzelfde.

De GBS verwijt de HSV inconsistentie, omdat in Ps. 79:11 en Ps. 102:21 de uitdrukking 'kinderen des doods' anders is vertaald.

Wat betreft de betekenis maakt het geen verschil of je 'kind des doods' vertaalt of 'die is ten dode opgeschreven'. Beide mogelijkheden sluiten aan bij de KT: 'Dat is, hij is des doods schuldig, hij heeft de dood verdiend'. De HSV heeft dus geen fout gemaakt.

Om consistenter te zijn, kan de HSV ook hier voor een voetnoot kiezen en in de tekst aansluiten bij de vertaling in beide genoemde psalmen. Noodzakelijk is dit niet. In de psalmen wordt een meervoud gebruikt en hier een enkelvoud. Het meervoud is nog minder gangbaar dan het enkelvoud. Dat kan het verschil verklaren.

Zie ook: [Ps. 79:11](#); [102:21](#).

1 Kronieken 4:10 (GBS: p.74)

Als ... Uw hand met mij is en U **het kwaad van mij wegdoet**, zodat het mij geen droefheid brengt...

SV: Indien... Uw hand met mij zijn zal, en **met het kwade *alzo* maakt**, dat het mij niet smarte!

Het Hebreeuws achter deze woorden is moeilijk. Letterlijk staat er: 'en U doet (of: maakt) weg van kwaad'. De Statenvertalers moeten er al mee geworsteld hebben, ook al maken ze er geen melding van in de KT. Ze hebben namelijk het woordje 'alzo' toegevoegd, zij het cursief. Daarbij hebben zij kennelijk geen rekening gehouden met het Hebreeuwse woordje *min* dat gewoonlijk 'uit' of 'weg van' betekent, en in de SV totaal niet tot zijn recht komt. Vandaar dat de HSV gekozen heeft voor een lezing die meer recht doet aan de grondtekst. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat het woordje 'mij' in het Hebreeuws ontbreekt en daarom cursief geschreven zou moeten worden. Dat is in de eerste edities van de HSV niet gebeurd. In een volgende editie zal dit wel gebeuren. Verder zal er een noot worden toegevoegd met de letterlijke weergave van het Hebreeuws.

Nehemia 1:8,9 (GBS: p.47)

Denk toch aan het woord dat U Uw dienaar Mozes geboden hebt: **Als** u ontrouw bent, zal Ik u overal onder de volken verspreiden.

Maar **als** u zich tot Mij bekeert en Mijn geboden in acht neemt en die houdt – al bevonden uw verdrevenen zich aan het einde van de hemel, vandaar zal Ik hen bijeenbrengen en hen brengen naar de plaats die Ik gekozen heb om daar Mijn Naam te laten wonen.

SV: Gedenk toch des woords, dat Gij Uw knecht Mozes geboden hebt, zeggende: Gijlieden zult overtreden, Ik zal u onder de volken verstrooien. En gij zult u tot Mij bekeren, en Mijn geboden houden, en die doen; al waren uw verdrevenen aan het einde des hemels, Ik zal hen vandaar verzamelen, en zal ze brengen tot de plaats, die Ik verkoren heb, om Mijn Naam aldaar te doen wonen.

De SV heeft hier 'gijlieden **zult** overtreden' en 'gij **zult** u tot mij bekeren'.

De HSV heeft het woord '*als*' tweemaal cursief ingevoegd. De kritiek is dat zo een belofte van God tot een voorwaarde wordt gemaakt.

Nehemia verwijst naar wat Mozes heeft geboden. Dat slaat (zoals de KT terecht opmerken) op Deut. 30:2vv. Als je dat leest, merk je dat er geen sprake is van een voorzegging van overtreding in de toekomst. Ook betreft het geen aankondiging van een toekomstige bekering. In beide gevallen gaat het om een voorwaardelijke zinsstructuur. Dat blijkt zonder twijfel ook uit Deut. 30:10 waar de opsomming wordt afgesloten met de woorden 'wanneer gij de stemme des HEEREN, uws Gods, zult gehoorzaam zijn....' en 'wanneer gij u zult bekeren tot de HEERE, uw God....'

Deze tekst maakt duidelijk dat er geen sprake is van een theologische verschuiving wanneer bekering als voorwaarde wordt genoemd. Vergelijk ook: Jes. 1:19,20.

De vertaling is, zo letterlijk mogelijk: 'u bent ontrouw: Ik verspreid u...; u bekeert zich...: ...Ik zal heen bijeenbrengen.... Dat komt taalkundig beter geformuleerd neer op: 'als u ontrouw bent...; als u zich bekeert....'

De HSV heeft hier zowel Luther als de KJV mee. Luther vertaalt: '*Gedenke aber doch des Wortes, das du ... Mose gebotest: Wenn ihr mir die Treue brecht ... Wo ihr euch aber zu mir bekehrt....*' De KJV voegt tweemaal cursief *if* in: '*If ye transgress ... But if ye turn unto me*' Ook de Statenvertaling editie 1977 (de Tukkereditie) heeft hier conditioneel vertaald: 'Zult gij overtreden, **dan** zal Ik u onder de volken verstrooien. En zult gij u tot Mij bekeren....'

Job 3:9 (GBS: p.26,27)

Laat de sterren van zijn schemering verduisterd worden,...

SV: **Dat** de sterren van zijn schemertijd verduisterd worden;

Het woord 'laten' kan – ter vervanging van de aanvoegende wijs – worden gebruikt om een wenselijkheid uit te drukken. 'Laten' kan ook 'toelaten', 'niet verhinderen' betekenen.

Volgens de GBS is de HSV hier in de fout gegaan. In de HSV had 'Laten de sterren...' moeten staan.

Strikt genomen heeft de GBS gelijk. De HSV gaat dit aanpassen. Maar we moeten het belang van deze zaak niet opblazen. Er zijn weinig mensen die hier een verschil zullen horen. Ook al was dit voor Job een algemene wens, als gelovige wist hij heel goed dat alleen God zoiets in vervulling kon laten gaan.

Psalm 16:11 (GBS: p.25)

U maakt mij het pad ten leven bekend;

In de SV lezen wij 'het pad **des** levens'.

De KT interpreteren dit als 'Mij in dit leven geleidende en daarna opwekkende uit de doden, en voerende in de heerlijkheid des eeuwigen levens.'

De GBS vindt de interpretatie van de HSV discutabel. Het pad ten leven is het pad dat naar het leven leidt. Dat zou betekenen dat het pad zelf niet tot het leven behoort. Zou de HSV dit bedoelen dan zou men een dwaling aanhangen.

Het gaat hier echter niet over de vraag wanneer het eeuwige leven begint, maar om een belijdenis van de opstanding der doden (vgl. Hand. 2:31; 13:35). Davids lichaam zal wel rusten in het graf, maar niet voor altijd. God zal hem het leven weer doen zien. Ps. 16:11 ziet profetisch op Christus (Hand. 2:31).

Bovendien gebruikt Christus Zelf in Matt. 7:14 de uitdrukking: 'de weg is nauw die tot het leven leidt'. Dit ene voorbeeld laat al zien dat de beschuldiging aan het adres van de HSV niet terecht is.

De kritiek van de GBS is vreemd, want ze richt zich namelijk niet alleen tegen de HSV, maar ook tegen de Statenvertalers zelf. Zij leggen in de KT bij Spr. 5:6 uit dat het pad des levens 'dat is, dat tot het ware leven leidt.' en: 'dat is, die ten leven leidt' (Spr. 15:24).

De HSV sluit zich juist aan bij de uitleg van de Statenvertalers.

Luther heeft dezelfde keuze gemaakt: '*der Weg zum Leben.*'

Psalm 32:6 (GBS: p.39)

Daarom zal iedere heilige tot U bidden
ten tijde dat **U Zich laat vinden.**

De SV heeft het over **vindenstijd**.

Volgens de GBS is dit woord een vaste uitdrukking in het geestelijk taalgebruik.

Letterlijk staat er in de grondtekst: tijd van vinden.

De vertaling in de HSV is ten behoeve van het Nederlands meer omschrijvend. Inhoudelijk is er echter geen verschil.

De HSV vertoont sterke overeenkomst met de KJV. Die vertaalt: '*a time when thou mayest be found*'.

Psalm 40:3 (GBS: p.39)

Hij beurde mij op uit een kuil **vol kolkend water,**
uit modderig slijk;

SV: **ruisende kuil**

Volgens de GBS gaat het hier om een vaste uitdrukking in het geestelijk taalgebruik.

Weinig lezers zullen begrijpen wat een ruisende kuil is.

De bedoeling is in het Nederlands niet met één bijvoeglijk naamwoord weer te geven.

Vandaar dat er, zoals zichtbaar is aan de cursivering van de woorden, een omschrijving is gegeven. Wat betreft betekenis sluit de HSV aan bij de KT.

KT: 'waar de wateren steeds opwellende en opbobbende bruisen en groot gedruis maken'.

Calvijn zegt dat we hier te doen hebben met een 'zinspeling op diepe kolken, waarin het water met onstuimig geweld wordt bewogen'.

Psalm 46:2 (GBS: p.38)

Hij is in hoge mate een hulp **gebleken** in benauwdheden.

De SV leest hier 'Hij is krachtiglijk **bevonden** een Hulp in benauwdheden.'

De GBS maakt bezwaar omdat 'bevinding' een woord is dat een belangrijke plaats inneemt in de geschriften van Reformatie en Nadere Reformatie.

Dat is juist, maar dan gaat het specifiek om het zelfstandig naamwoord, en niet om het werkwoord, laat staan om het voltooid deelwoord daarvan. 'Bevonden' in de zin van 'gebleken' is in deze constructie weinig gebruikelijk meer.

Het komt wel voor met een bijvoeglijk naamwoord als bepaling van gesteldheid erbij, zoals in de uitdrukking 'te licht bevonden', maar nauwelijks meer in de constructie die we in dit vers aantreffen. En zelfs al had de HSV voor 'bevonden' gekozen, dan had men alsnog om grammaticale redenen de woorden 'te zijn' moeten toevoegen. Het gebruik van het woord 'blijken' maakt de zin een stuk minder omslachtig.

De KJV laat het werkwoord helemaal weg.

Zie ook: [Rom. 5:4](#).

Psalm 68:26 (GBS: p.20)

De zangers gingen voorop, de snarenspeleers daarachter,
in het midden de trommelende meisjes.

De SV heeft **maagden**.

Zie: [Jes. 7:14](#).

Psalm 73:22 (GBS: p.24)

Ik was een **redeloos dier** bij U.

De SV leest hier **een groot beest**.

Dit heeft een sterk negatieve gevoelswaarde, die in de HSV verdwenen lijkt te zijn, aldus de GBS.

Het is echter de vraag of het woord 'beest' die negatieve connotatie in de 17e eeuw al bezat, en, wat nog meer telt, of die 'beestachtigheid' hier door de psalmist ook is bedoeld.

De uitleg van de KT, alsmede de verklaring van Calvijn, geeft aan dat het niet zozeer gaat om de 'beestachtigheid' van Asafs gedrag als wel om de dwaasheid ervan; hij was tot op het moment dat hij Gods heiligdom binnenging, iemand zonder verstand. Het ontbrak hem, toen hij jaloers was op de goddelozen, aan inzicht, aan ware wijsheid; en dat in zo'n mate dat hij zichzelf met de redeloze dieren vergelijkt. De nadruk ligt dus op het redeloze van dieren, niet op het beestachtige.

De GBS citeert in zijn weerlegging alleen het begin van de KT. Er staat echter ook nog bij: 'De zin is: Ik mocht met recht bij U gehouden worden zo onverstandig en beestachtig als de beesten zelve.' De notie van het redeloze, het onverstandige, ligt dus al in de SV zelf.

Bovendien doet de combinatie 'groot beest' je het eerste denken aan een fysiek groot dier. Het is, anders dan de GBS denkt, wel voor misverstand vatbaar. Ook dat is een reden om de vertaling aan te passen.

Psalm 79:11 (GBS: p.25)

laat **wie ten dode zijn opgeschreven**, ... het leven behouden.

De SV gebruikt de uitdrukking '**kinderen des doods**'.

De GBS vraagt zich af of 'kind des doods' wel onduidelijk is.

'Kind des doods' komt in het hedendaagse spraakgebruik nauwelijks meer voor. De HSV zet de letterlijke vertaling 'de zonen van de dood' in een voetnoot en geeft in de tekst duidelijker de bedoeling weer. Ze sluit aan bij de omschrijving van de KT: 'Dat is, die als misdadigen ter dood verwezen of verordend zijn'.

De vertaling is in overeenstemming met de KJV: *'preserve thou those that are appointed to die'*.

Zie ook: [2 Sam. 12:5](#) en [Ps. 102:21](#).

Psalm 84:7 (GBS: p.34,35)

het **dorre** dal van de moerbeibomen

De SV heeft het bijvoeglijk naamwoord 'dorre' niet.

Volgens de GBS is dit woord typisch een verduidelijking die in een kanttekening of bijbelverklaring thuishoort, maar niet in de vertaling.

Zoals de cursivering al aangeeft, staat dit woord niet in de grondtekst. Omdat het een uitleggende toevoeging is, hoort het woord 'dorre' inderdaad niet in een vertaling thuis. De HSV laat het in een volgende editie vervallen.

Psalm 84:7 (GBS: p.34,35)

dan **maken** zij God tot hun bron;

In de SV vinden we hier het woord **stellen**.

De GBS is van mening dat 'maken' iets wezenlijk anders is dan 'stellen' en dat de weergave van de HSV dus misleidend is.

Dit is echter ongefundeerd. De uitdrukking 'iemand stellen tot iets' is weliswaar verouderd, maar net zo goed een activiteit van het onderwerp als 'iemand maken tot iets'.

De Luther-vertaling zegt hier: *'machen daselbs Brunnen'*, en in de KJV lezen we: *'Who passing through the valley of Baca make it a well'*. Deze buitenlandse vertalingen ondersteunen de keuze voor 'maken'.

Aan de andere kant moet er wel bij opgemerkt worden dat zij niet God als lijdend voorwerp van 'maken' hebben, maar 'het'. Dit 'het' verwijst naar het moerbeidal. De meeste vertalingen wijken op dit punt af van de SV, die een uitzonderingspositie inneemt. De HSV volgt de SV daarin juist.

Psalm 95:11 (GBS: p.13)

Daarom heb Ik in Mijn toorn gezworen:

Mijn rust zullen zij nooit binnengaan!

De SV vertaalt: **Zo zij in Mijn rust zullen ingaan!**

De SV volgt hiermee het taaleigen van het Hebreeuws. De HSV wijkt volgens de GBS op dit punt af van het vertaalprincipe van de Statenvertalers.

Het Hebreeuws heeft hier een constructie die we in het Nederlands niet kennen. Letterlijk staat er 'Indien zij mijn rust zullen binnengaan!' Omwille van de duidelijkheid heeft de HSV niet, zoals de SV, voor een letterlijke weergave gekozen. Het is mogelijk dat dit in het Nederlands van de 17e eeuw een minder groot probleem was. In het hedendaagse taalgebruik is het risico echter te groot dat de bedoeling van deze plechtige eed van God totaal niet overkomt. Dat zou een grote verarming zijn.

De HSV sluit nauw aan bij de KT: 'Dat is, zij zullen niet ingaan in Mijn rust.'

Psalm 102:21 (GBS: p.25)

om los te maken **wie ten dode zijn opgeschreven**,

De SV vertaalt 'de zonen van de dood' met **kinderen des doods**.

De GBS vraagt zich af of 'kind des doods' wel onduidelijk is.

De HSV sluit zich meer aan bij de KT: 'Dat is, die ter dood geëigend waren,'.

Zie ook: [Ps. 79:11](#) en [2 Sam 12:5](#)

Psalm 119:5 (GBS: p.35,36)

Och, **waren mijn wegen zo vast**

om Uw verordeningen in acht te nemen!

De SV heeft het werkwoord hier anders vertaald, namelijk met **gericht worden**.

Volgens de GBS kan 'deze bede niet anders uitgelegd worden dan of de Heere Zelf zijn wegen in de juiste richting wil leiden' en concludeert dat de SV het geestelijk leven beter wist te vertolken dan de HSV.

Blijkbaar waren de Statenvertalers het daar niet mee eens. De KT zeggen namelijk: 'Dat is, mijn gedachten, genegenheden, beraadslagingen en de uitwendige daden gericht, of vastgemaakt'. Zij laten beide mogelijkheden, 'gericht worden' en 'vast zijn', dus open. Het Hebreeuwse grondwoord laat beide mogelijkheden inderdaad zonder meer toe.

Waarom heeft de HSV dan voor de andere optie gekozen? In Spr. 4:26 vinden we namelijk bijna dezelfde woorden. Daar heeft de SV echter gekozen voor 'welgevestigd zijn'. De HSV heeft er de voorkeur aan gegeven om op beide plaatsen dezelfde uitdrukking te gebruiken.

Psalm 127:2 (GBS: p.23)

Het is tevergeefs dat u... **brood eet waarvoor u moet zwoegen**:

De SV spreekt hier over **brood der smarten**.

De GBS vindt dit een niet-noodzakelijke verandering. Het element van zwoegen zou weliswaar niet in 'brood der smarten' afwezig zijn, maar dat van smart en droefheid zou de nadruk hebben. De SV-weergave zou een staande uitdrukking geworden zijn.

De KT komen de HSV echter te hulp: 'brood met veel zorg en moeite verkregen'. Bovendien verwijst dit vers ongetwijfeld naar Gen. 3:16,17: 'Met smart zult gij' Daarin staat het element van zwoegen en tobben centraal.

Dat 'brood der smarten' een staande uitdrukking is geworden, mag geen argument zijn. Er zijn veel van dit soort uitdrukkingen waarbij de huidige betekenis niet meer correspondeert met de bijbelse bedoeling ervan (zoals 'de eersten zullen de laatsten zijn'). Niet alleen is 'smart' een woord met een hoog register, de woordcombinatie zelf is niet erg duidelijk. Ook het bezwaar van de GBS dat men in vers 1 'zwoegen' gebruikt, terwijl daar een ander Hebreeuws woord staat, is niet doorslaggevend. Soms hebben we in het Nederlands niet voldoende woorden om de varianten in het Hebreeuws adequaat uit te drukken.

Spreuken 30:19 (GBS: p.20)

...de weg van een man bij een **meisje**.

SV: **maagd**.

De GBS maakt bij verscheidene bijbelteksten bezwaar tegen de verandering van maagd in meisje.

Alleen in Spr. 30:19 is er mogelijk iets voor te zeggen 'maagd' te handhaven. Hier is namelijk sprake van een seksuele context. Maar 'meisje' is niet verkeerd, omdat in dit zinsverband de betekenis precies hetzelfde is. Bovendien is het in de HSV consistentier om 'meisje' te gebruiken.

Zie ook: [Jes. 7:14](#).

Prediker 1:2 (GBS: p.14,15,54)

Een en al vluchtigheid, zegt Prediker, een en al vluchtigheid, alles is even vluchtig.

SV: **IJdelheid der ijdelheden.**

Volgens de GBS heeft de HSV hier gewerkt vanuit een fundamenteel ander vertaalprincipe. Het zou geen vertaling zijn, maar een verklaring van een Hebreeuwse term.

De betekenis van het woordje 'ijdelheid' heeft een grote verschuiving ondergaan. Het wordt eigenlijk nog uitsluitend gebruikt in de zin van iemand die er mooi uit wil zien en lang voor de spiegel staat.

Het Hebreeuwse grondwoord *hèbèl* betekent echter iets als 'zucht'. Het verwijst naar iets dat ongrijpbaar is en als het ware door je vingers glipt. De herzieners hebben lang moeten wikken en wegen, maar uiteindelijk is gekozen voor 'vluchtigheid'.

In dit vers staat er letterlijk: 'vluchtigheid der vluchtigheden'. Dat is echter onbegrijpelijk Nederlands. Daarom is gekozen voor de wat vrijere vertaling 'een en al vluchtigheid'. Hier hoort overigens wel een voetnoot bij. Die ontbreekt in de eerste drukken van de HSV en zal later nog geplaatst worden.

Overigens vertaalt de SV het betreffende hebraïsche ook niet altijd letterlijk. De SV heeft bijvoorbeeld niet letterlijk 'Lied der liederen', maar 'Hooglied'.

Prediker 12:1 (GBS: p.76)

Denk aan uw Schepper in de dagen van uw jeugd,

De GBS heeft moeite met de verandering van 'gedenken' in 'denken aan'.

Het werkwoord 'gedenken aan' in de betekenis van 'bij voortdurende voor de geest hebben, niet vergeten', beschouwt Van Dale echter als verouderd. Van een diepere lading dan bij 'denken aan' is geen sprake.

Prediker 12:1 (GBS: p.76)

Ik vind er geen vreugde in

In de SV lezen we hier: **Ik heb geen lust in dezelve.**

Volgens de GBS is dit een onnodige verzwakking.

Deze kritiek is echter onterecht. Het taalgebruik van de SV is namelijk verouderd. Dat geldt niet alleen voor de woorden 'in dezelve', maar ook voor 'lust'. Dit laatste woord heeft tegenwoordig een sterk seksuele bijklank. De weergave van de HSV is helder en blijft dicht bij de grondtekst.

Prediker 12:5b (GBS: p.77)

en de **kapperbes** niet meer helpt

De Statenvertalers hebben op grond van de hun ter beschikking staande kennis geconcludeerd dat deze zinsnede betekent dat **de lust zal vergaan** en dat lichten zij toe met behulp van de volgende KT: 'Te weten der lichamelijke geneugten en wellusten, ook de lust tot eten, drinken, enz.'

Alle hedendaagse woordenboeken geven echter aan dat het woord dat de Statenvertalers weergeven met 'de lust' moet worden weergegeven met 'de kapperbes'. De officiële, Latijnse benaming is *Capparis spinosa*. Het betreft hier een bepaalde plant waarvan de vruchten lustopwekkende gevoelens geven. Deze plant komt overigens maar één keer in het Oude Testament voor. Opmerkelijk dat de Statenvertalers al wel in die richting gezocht hebben – mede op grond van de oude vertalingen.

Het werkwoord dat hier gebruikt wordt, komt daarentegen verscheidene keren voor (51x in het Oude Testament) en kan een heel betekenisveld bestrijken: ophouden, vernietigen, in onbruik raken.

De combinatie met kapperbes maakt de vertaling niet eenvoudig. Er zijn hierin verschillende vertaaltradities: de kapperbes zal openbarsten (bijvoorbeeld de Naardense Bijbel, maar ook de NBV 2004) waarbij gelet wordt op wat er met de kapperbes gebeurt. Óf men kiest voor een vertaling waarbij verwezen wordt naar de werking ervan, preciezer geformuleerd, naar het ontbreken van de werking. Die vinden we bijvoorbeeld in de NBG'51-vertaling, maar ook in herzieningen van de KJV.

Prediker 12:13 (GBS: p.77)

want dit **geldt voor alle mensen**.

In de SV lezen we hier: 'dit **betaamt** alle mensen'.

De GBS ziet hier een belangrijke betekenisverschuiving.

Dit is echter onterecht. Allereerst moet worden opgemerkt dat het werkwoord zowel in de SV als de HSV cursief geschreven is. Dit betekent dat het als zodanig in de grondtekst niet voorkomt en door de vertalers ingevoegd. Verder is 'betamen' sterk verouderd en heeft het dezelfde betekenis als het hedendaagse 'gelden voor'.

Hooglied 1:3 (GBS: p.20)

Daarom hebben de meisjes U lief.

SV: **maagden**

Zie: [Jes. 7:14](#).

Hooglied 1:4 (GBS: p.77)

Met recht hebben zij U lief.

De SV vertaalt: de **oprechten** hebben U lief.

De HSV wijkt hier enigszins af van de SV. Het Hebreeuwse *mescharim* is een zelfstandig naamwoord dat in de SV zeer inconsistent vertaald wordt, zoals met 'effen', 'oprechtheid', 'rechtmatigheid', 'billijkheid' en 'recht'. Hier vertalen zij het met 'de oprechten'. In die betekenis komt het echter nergens anders voor.

De meeste commentatoren zijn het erover eens dat dit woord hier bijwoordelijk gebruikt wordt en dat de betekenis 'met recht' hier het meest gepast is. Deze zin wijst terug naar 'de meisjes' aan het einde van het vorige vers.

Hooglied 1:7 (GBS: p.78)

U, Die ik innig liefheb,

In de SV lezen we hier: 'Gij, Dien **mijn ziel** liefheeft'.

Volgens de GBS is het veranderen van 'mijn ziel' in 'innig' hier een verzwakking.

Allereerst moet gezegd worden dat de letterlijke tekst ter verduidelijking in een voetnoot staat en dus niet verdwenen is.

Verder is het zo dat het Hebreeuwse *něfesj* hier in de SV weliswaar met 'ziel' vertaald is, maar geen verband heeft met de onsterfelijke ziel van de mens. De grondtekst geeft met deze woorden aan dat de bruid haar Geliefde met haar hele wezen liefheeft. Het Nederlandse 'innig' geeft dat beter weer dan een letterlijke vertaling. Vergelijk: Hoogl. 3:1-4.

Hooglied 1:8 (GBS: p.78)

o, allermooiste onder de vrouwen,

SV: 'o Gij **schoonste** onder de vrouwen'

Het door de SV gebruikte 'schoonste' heeft voor veel jonge mensen tegenwoordig veelal de betekenis van 'gewassen, gereinigd'. Dat is hier niet de bedoeling.

Hooglied 6:8 (GBS: p.20)

**Al waren er zestig koninginnen
en tachtig bijvrouwen
en meisjes, niet te tellen,**

SV heeft **maagden**.

Zie: [Jes. 7:14](#).

Jesaja 7:14 (GBS: p.19,20)

Zie, de maagd zal zwanger worden.

Het bezwaar van de GBS is hier niet een foute vertaling, want de HSV heeft het woord 'maagd' uit de SV hier gehandhaafd.

Het bezwaar is dat men hier 'maagd' heeft laten staan, terwijl men in alle overige gevallen met 'meisje' vertaalt. De HSV is dus niet consistent.

In hedendaags Nederlands is een maagd een (jonge) vrouw die nog geen geslachtsgemeenschap heeft gehad. Het woord *almah* duidt een jonge vrouw op huwbare leeftijd aan. Volgens het woordenboek van Gesenius ziet het woord slechts op een meisje als *mannbares* (huwbaar, manbaar, volwassen), niet als maagd, en ook niet als gehuwd of ongehuwd. Dit verklaart wel waarom de HSV terughoudend is geweest om *almah* consequent met maagd te vertalen. Dat zij dat wel gedaan heeft in Jes. 7:14 is te verklaren vanuit de specifieke betekenis vanuit het Nieuwe Testament.

Een basisregel bij vertalen is dat de context bepalend is voor de betekenisnuance. Vandaar dat de HSV op andere plaatsen voor 'meisje' kiest. Ook de KJV beperkt zich niet tot het woord *virgin*. Het geeft het woord *almah* ook weer als *maid* (Ex. 2:8, Spr. 30:19) en *damsels* (Ps. 68:25).

De HSV verschilt in werkwijze niet van de SV. De SV vertaalt bijvoorbeeld het Hebreeuwse woord *betoelah* – afhankelijk van de context – op verschillende manieren, zoals met jonkvrouw, jonge dochter, jonge vrouw.

Ten slotte is het zo dat in het Nederlands van de 17e eeuw 'maagd' gebruikt werd in onze betekenis ('vrouw die nog geen geslachtsgemeenschap heeft gehad'), maar ook in de betekenis van 'meisje', 'jonge vrouw', 'ongehuwde jonge vrouw' (zonder dat in de eerste plaats aan de ongereptheid gedacht wordt). Mogelijk moeten we dit verdisconteren in de weergave 'maagd' in de SV.

Jesaja 11:1 (GBS: p.54)

en een **Loot** uit zijn wortels zal vrucht voortbrengen.

De SV heeft hier het woord **Scheut**.

Het alternatief van de HSV is niet helderder dan de SV, vindt de GBS.

De herzieners hebben 'scheut' willen vermijden, omdat je bij dit woord ook kunt denken aan een kleine hoeveelheid nat die men schenkt of giet, of aan een korte, hevige pijn (een pijnscheut). Het voordeel van 'loot' is dat het maar één betekenis heeft en verwijst naar een kleine tak aan een boom. Het geeft precies weer wat hier wordt bedoeld. Van een inhoudelijke wijziging is geen sprake.

Jesaja 28:16 (GBS: p.78)

Wie gelooft, zal zich niet **weghaasten**.

SV: wie gelooft, die zal niet **haasten**.

Dit is een van de plaatsen waar de SV een onjuiste interpretatie van de grondtekst heeft. De Statenvertalers proberen uit alle macht dit vers te verenigen met het citaat in het Nieuwe Testament (Rom. 9:33). Onderzoek heeft echter duidelijk gemaakt dat de vertalers van de Septuaginta (de vertaling van het Oude Testament die door Paulus aangehaald wordt) hier naar alle waarschijnlijkheid een andere Hebreeuwse tekst voor zich hadden.

Het is dus beter om Rom. 9:33 hier los te laten en het Hebreeuwse grondwoord binnen haar context te vertalen. De betekenis is dan dat de mensen niet hoeven weg te vluchten voor het komende gevaar maar rustig kunnen blijven waar ze zijn.

Jesaja 42:3 (GBS: p.39)

Het **geknakte riet** zal Hij niet verbreken,
de **uitdovende vlaspit** zal Hij niet uitblussen;

De SV spreekt over het **gekrookte riet** en de **rokende vlaswiek**.

Volgens de GBS gaat het hier om vaste uitdrukkingen in het geestelijk taalgebruik.

Het woord 'gekrookt' (van: 'kroken') is volledig verdwenen uit het Nederlands. Het betekent 'geknakt', 'schade toebrengen'. Wat een geknakt (= gebroken, maar net niet helemaal) riet is, kan iedereen zich voorstellen.

Ook de geestelijke betekenis lijdt niets onder deze verandering. KT: 'Dat is, Hij zal geduld hebben met de zwakheden der arme zondaren, en Hij zal hun verslagen consciënties verkwikken en hen vertroosten door de belofte van de vergeving hunner zonden.'

Een wiek is volgens Van Dale de 'pit van een lamp'. In deze betekenis is wiek niet meer in gebruik. Vandaar de keuze voor pit. En het wordt zwakker, donkerder. (*keeha*)

Het roken (SV) is er, ook volgens de KT, het teken van dat de lamp bijna is uitgebrand. Hij is hij dus aan het uitgaan, uitdoven.

De herzieners wilden graag het chiasme (van vers 3 en 4) ook in het Nederlands laten uitkomen. Ze wilden graag dezelfde woorden gebruiken, net als in het Hebreeuws: 'Het geknakte riet' (vs. 3) naast: 'zal niet geknakt worden' (vs. 4).

Bij de vlaspit lukt het bijna niet om eenzelfde woord te vinden dat in beide contexten (namelijk van vers 3 én 4) goed is.

De winst van de HSV-vertaling is dat het verband tussen vers 3 en 4 in het Nederlands veel duidelijker zichtbaar is dan in de SV, terwijl er inhoudelijk niets anders wordt gezegd.

Bovendien is deze keuze in overeenstemming met de uitleg in de KT: 'Dat is, de wiek die in de lamp schier uitgebrand is, nauwelijks schijnsel of licht meer gevende, maar alleen nog rokende'.

Jesaja 53:3 (GBS: p.79)

Hij was... **bekend met ziekte**,

In de SV lezen we hier: **verzocht in krankheid**.

De HSV vertaalt deze woorden enigszins anders en die keuze berust op de grondtekst. Wie de KT van de Statenvertaling leest, ziet al wat er letterlijk in het Hebreeuws staat: 'en een Bekende van ziekte'. In het Hebreeuws staat hier een niet vaker voorkomende vorm van *jd`* (kennen). In het woord 'be-kend' licht dit nog even op.

De HSV volgt uiterst letterlijk het Hebreeuws en is hier dus letterlijker dan de SV. De SV geeft in de tekst een interpretatie van deze Hebreeuwse woorden door te wijzen op de tekst uit Hebreeën.

De KJV heeft: *acquainted with*. Dat is: 'bekend met'.

Strikt genomen zou je van de Statenvertalers verwacht hebben dat ze de letterlijke vertaling van de tekst in de tekst zelf hadden gezet in plaats van de uitleg. Overigens kan dit ook te

maken hebben met het vertrouwde van Jesaja 53. Het is mogelijk dat de Statenvertalers hier niet wilden afwijken van de voorlopers van de Statenvertaling en daardoor vertaling en interpretatie verwisseld hebben.

Jesaja 55:3 (GBS: p.39)

de **betrouwbare gunstbewijzen** aan David.

De SV leest hier: de **gewisse weldadigheden** Davids.

Volgens de GBS is dit een vaste uitdrukking in het geestelijk taalgebruik.

Inhoudelijk is er geen verschil, de HSV biedt alleen maar meer duidelijkheid.

De *nifal* (een bepaalde Hebreeuwse werkwoordsvorm) van *'aman* wordt in de SV regelmatig met 'getrouwe' vertaald. Zowel daaruit als uit de KT blijkt dat het aspect trouw erin zit. Als iets of iemand betrouwbaar is, kun je er zeker van zijn.

Volgens de KT zijn deze woorden hierbij gevoegd uit 'de woorden van Paulus in Hand. 13:34, waar aldus staat: Ik zal ulieden die heilige en trouwe beloften Davids geven.'

In de SV luidt Hand. 13:34: '...Ik zal ulieden de weldadigheden Davids geven, die getrouw zijn.'

Jesaja 58:11 (GBS: p.39)

u zult zijn als een **bevloei**de tuin,

De SV spreekt van een **gewaterde hof**.

Volgens de GBS is dit een vaste uitdrukking in het geestelijk taalgebruik.

Inhoudelijk is er geen verschil tussen beide.

Jesaja 64:6 (GBS: p.39)

al onze **rechtvaardige daden** zijn als een **bezoedeld** klee

SV: en al onze **gerechtig**heden zijn als een **wegwerp**elijk klee

Volgens de GBS gaat het hier om een vaste uitdrukking in het geestelijk taalgebruik.

De HSV sluit zich aan bij de KT.

De KT geven aan dat 'gerechtig'heden' ziet op rechtvaardige daden. Volgens de KT zijn 'onze gerechtig'heden' namelijk: 'al onze beste werken, of hetgeen dat wij zouden mogen goeds gedaan hebben'.

Voor de uitleg van een 'wegwerp'elijk klee' verwijzen de KT rechtstreeks naar het Hebreeuws. 'Hebr. als een klee der wegwerping; of: als een vuil bezoedeld klee; of: een klee van lommen en lappen samengeflanst. Zie daarentegen hoedanigen wij zijn in Christus Jezus.'

Ezechiël 16:8 (GBS: p.39)

uw **tijd was de tijd van de liefde**.

De SV vertaalt met tijd der **minne**.

Volgens de GBS is dit een vaste uitdrukking in het geestelijk taalgebruik.

'Minne' is een verouderd woord. 'Liefde' is het eigentijdse woord voor 'minne'. Zeer veel vertalingen hebben hier 'liefde' of *love*.

KJV: *'the time of love'*

Micha 5:1 (GBS: p.62)

Zijn **oorsprongen** zijn van oudsher,

SV: 'Wiens **uitgangen** zijn van ouds,'

De GBS meent dat in de HSV ontkend wordt dat Christus van eeuwigheid God zou zijn. Ze leidt dit af uit het gebruik van het woord 'oorsprongen'. Het bezwaar is dat 'oorsprongen' wijst op een begin. En dat is in strijd met het feit dat Jezus de eeuwige God is, zonder begin en zonder einde.

Allereerst moet hierbij opgemerkt worden dat het woord 'uitgangen' in het hedendaagse Nederlands niet meer hetzelfde betekent als vroeger. Er is geen enkele betekenis van 'uitgang' in Van Dale die hier past. In WNT lezen we dat 'uitgang' onder meer 'oorsprong, afkomst, afstamming' betekent, maar in die betekenis verouderd is.

Verder lezen we het volgende in de KT: 'Of, hoewel zijn uitgangen, gelijk het woord uitgaan, of voortkomen, in het voorgaande gebruikt is van Christus voortkomst uit Bethlehem naar zijn mensheid, omdat Hij aldaar uit Maria zou geboren worden; alzo wordt hetzelfde Hebr. woord hier nu gebruikt van zijn eeuwige voortkomst of uitgang van de Vader, tot betekenis van zijn eeuwige godheid en Goddelijke geboorte van de Vader, en dat in het veelvoudige getal, uitgangen, hetwelk niet vreemd in de Hebr. taal, inzonderheid tot betekenis van iets groots en iets bijzonders, [zie Obad. 1:21,enz.], als daar is de eeuwigheid van de Zoon met de Vader en zijn onbegrijpelijke geboorte van dezelve.'

Hier wordt dus gesproken over de eeuwige generatie van de Zoon uit de Vader. De Zoon heeft volgens deze uitleg dus wel degelijk een oorsprong of herkomst. Het gebruik van 'oorsprong' in de HSV is dus terecht. Bovendien geldt zowel van het woord 'uitgang' als van het woord 'oorsprong' dat ze niet alleen hoeven te slaan op een beginpunt in de tijd. Beide woorden kunnen dienen om de eeuwige generatie van de Zoon aan te duiden.

Zacharia 6:13 (GBS: p.39,49)

tussen die Beiden zal **vredesberaad** plaatsvinden.

In de SV vinden we hier de woorden **raad des vredes**.

De GBS vindt dat door de vertaling van de HSV een kernbegrip uit de geloofsleer verdwijnt.

Toch zijn er redenen genoeg om tot wijziging over te gaan. Het woord 'raad' wordt in deze zinsconstructie door de meeste mensen gelezen als (1) een verwijzing naar een groep mensen (denk aan een gemeenteraad of kerkenraad) of als (2) advies. Beide interpretaties zijn hier niet van toepassing, want het gaat hier om de activiteit van het beraadslagen. Het meer hedendaagse 'beraad' geeft veel beter weer waar het in dit vers om gaat. De stap van 'beraad des vredes' naar 'vredesberaad' is taalkundig gezien uiterst klein en levert veel beter Nederlands op.

Bovendien sluit de vertaling die de HSV heeft gekozen goed aan bij het verleden.

Het commentaar van Keil/Delitzsch (19e eeuw) zegt: *'counsel of peace is not merely peaceful, harmonious consultation, but consultation which has peace for its object; and the thought is the following: The Messiah, who unites in Himself royalty and priesthood, will counsel and promote the peace of His people.'* Vredesberaad dus.

Matthew Henry spreekt in dezelfde trant. *'...concerning the peace to be made between God and man, by the mediation of Christ.'*

Maleachi 3:1 (GBS: p.47,48)

Plotseling zal naar Zijn tempel komen

De SV gebruikt het woord **snellijk**.

De GBS vindt het 'snellijk' van de SV heel iets anders is dan het 'plotseling' van de HSV.

Het is niet helemaal duidelijk wat de SV met 'snellijk' bedoelt. Het Hebreeuwse grondwoord betekent echter wel degelijk 'plotseling'. In Num. 6:9 vinden we een ander voorbeeld waar deze betekenis goed naar voren komt.

Op verschillende plaatsen is het zonder meer duidelijk dat de betekenis vooral het plotselinge is en niet het snelle. Een licht schijnt niet snel uit de hemel, maar het kwam plotseling (Hand. 22:6).

In Jes. 47:11 valt uit de parallele formuleringen af te leiden dat ook daar 'snellijk' is gebruikt in de zin van plotseling, onverwachts. De mensen hebben van tevoren geen weet van het onheil dat hen zal treffen. Het overkomt hun dus plotseling, onverwachts.

In bijvoorbeeld Esth. 8:14, Ps. 18:11; 90:10 en Job 27:22 heeft de SV ook steeds 'snellijk' vertaald. Maar op deze plaatsen gebruikt het Hebreeuws een ander woord dan *pit'om*. De HSV vertaalt in deze teksten ook met woorden als snel of haastig. En niet met plotseling. Dat is ook zo in Mal. 3:5. Daar staat het woord *m^emaheer*. SV: 'snel'; HSV: 'snelle'.

De HSV heeft in Mal. 3:1 recht willen doen aan de betekenis van het Hebreeuwse woord *pit'om* en het daarom concordant vertaald met 'plotseling'. Dit doet overigens inhoudelijk niets af aan de rijke belofte in dit vers. Het sluit ook niet uit dat het snel zal gebeuren.

Mattheüs 6:26,28 (GBS: p.25)

Kijk naar de vogels **in de lucht**:

Kijk naar de lelies **in het veld**,

De SV spreekt over de **vogelen des hemels** en de **leliën des velds**.

De GBS vraagt zich af waarom de tweedenaamsvorm, die niet onduidelijk is, niet zo is gelaten.

De HSV wil zoveel mogelijk hedendaags Nederlands bieden, zeker als – zoals hier – de betekenis gelijk blijft.

Mattheüs 8:2 (GBS: p.22)

Die **knielde** voor Hem **neer**

De SV leest: en **aanbad** Hem,

De GBS verbaast zich erover dat het werkwoord *proskunein* van de zestig keer dat het voorkomt drie keer (Matt 8:2; 15:25; 20:20) niet met aanbidden is vertaald.

Het Griekse *proskunein* betekent letterlijk ‘neerknielen’. In de meeste gevallen impliceert dit werkwoord een daad van eerbiedig hulde bewijzen ofwel aanbidding. Vandaar dat dit werkwoord in alle passages waar het bewijzen van hulde een doel op zich is, wordt vertaald met ‘aanbidden’.

Er zijn echter ook gevallen waar deze handeling voorafgaat aan een verzoek. In die gevallen is voor het meer letterlijke ‘neerknielen’ gekozen, zoals hier in Matt. 8:2 en in Matt. 15:25; 18:26 en 20:20. Dit had ook in Matt. 9:18 moeten gebeuren maar daar vinden we nog ‘aanbidden’. We gaan overwegen om dit in een herdruk te veranderen in ‘neerknielen’.

Mattheüs 9:18 (GBS: p.22)

er kwam een leidinggevende, die Hem aanbad

In de SV is het Griekse woord *archoon* weergegeven met **overste**.

In de ogen van de GBS is dit een verandering zonder werkelijke noodzaak.

Het woord *archoon* geeft aan dat iemand een bestuurlijke positie heeft.

In hedendaags Nederlands heeft het woord ‘overste’ echter een andere betekenis gekregen. Het woord ‘overste’ wordt namelijk nagenoeg uitsluitend gebruikt om het hoofd van een rooms-katholieke gemeenschap, zoals een klooster, aan te duiden of functioneert als militaire term (luitenant-kolonel). Daarom is in de HSV in dit verband gekozen voor leidinggevende.

Zie ook: [Num. 2:3](#) en voor het gebruik van het werkwoord ‘aanbidden’: [Matt. 8:2](#).

Mattheüs 10:29 (GBS: p.31-32)

En niet een van die zal op de aarde vallen buiten uw Vader om.

De SV leest hier: En niet één van deze zal op de aarde vallen **zonder uw Vader**.

De GBS ziet een duidelijke verschuiving in betekenis. In de SV valt niet één musje zonder dat dat door de Heere zo beschikt is. In de HSV valt geen musje of de Heere weet ervan. ‘Een groot verschil’, oordeelt de GBS.

De HSV kiest hier primair om grammaticale reden voor een iets andere formulering dan de SV. Strikt genomen laat de SV zich namelijk zo lezen dat ook de Vader op de aarde valt. Dat is uiteraard niet de bedoeling van de Statenvertalers.

De GBS stelt dat de SV-weergave 'niet zonder uw Vader' in verband staat met het feit dat alles door God beschikt wordt: het gebeurt niet zonder Zijn wil. Die verklaring wordt echter helemaal niet uitgesloten door de vertaling: 'niet buiten de Vader om'. Het gebeurt niet buiten Gods wil om.

Overigens is deze uitleg van deze zinsnede niet de enig mogelijke. Met evenveel recht is het mogelijk de woorden 'niet zonder uw Vader' op te vatten in de zin van Gods alwetendheid en betrokkenheid: Hij weet ervan.

De paralleltekst in Luk. 12:6 ondersteunt namelijk eerder de interpretatie van Gods alwetendheid en betrokkenheid dan die van Zijn wil en raadsbesluit: 'Worden niet vijf musjes verkocht voor twee penninkjes? En niet één van die is voor God vergeten'.

Mattheüs 15:25 (GBS: p.22)

Maar zij kwam *dichterbij*, **knielde** voor Hem **neer** en zei: Heere, help mij!

SV: **aanbad** Hem.

Zie: [Matt. 8:2](#).

Mattheüs 18:26 (GBS: p.38)

De slaaf dan **knielde** voor hem **neer** en zei: Heer, heb **geduld** met mij en ik zal u alles betalen.

SV: Heer! wees **lankmoedig** over mij, en ik zal u alles betalen.

'Lankmoedigheid' heeft volgens de GBS een zwaardere lading dan 'geduld'.

Het begrip 'lankmoedig' is echter zo verouderd dat niemand meer goed weet wat het betekent. Het gevolg is dat mensen betekenis aan het woord gaan toekennen die het feitelijk niet bezit.

Het Griekse grondwoord is *makrothumia*. Heel letterlijk betekent het 'traag tot toorn'. Het wordt zowel van mensen (Hand. 26:3) als van God (Rom. 2:4) gezegd. Iemand die deze eigenschap heeft, kan dus veel dulden zonder boos te worden. Vandaar dat de HSV voor 'geduldig' heeft gekozen.

Dat een woord nog in Van Dale staat, zoals de GBS aanvoert, is geen steekhoudend argument. Daarin staan namelijk ook woorden die weinig worden gebruikt en ook woorden die uitsluitend in de SV voorkomen.

Zie ook: [Ex. 34:6](#) en voor het gebruik van het woord 'neerknielen': [Matt 8:2](#).

Mattheüs 20:20 (GBS: p.22)

Zij **knielde** voor Hem **neer** om Hem iets te vragen.

SV: Hem **aanbiddende**, en begerende wat van Hem.

Zie: [Matt. 8:2](#).

Mattheüs 25:1 (GBS: p.20)

Dan zal het Koninkrijk der hemelen gelijk zijn aan tien meisjes,

De SV spreekt hier over tien **maagden**.

In de HSV gaat de klem en kracht uit de gelijkenis, meent de GBS. Het waren namelijk niet zomaar meisjes, maar *parthenoi*, afgezonderden, die de christennaam voerden.

In bijvoorbeeld de Naardense Bijbel wordt het Griekse woord *parthenoi* in deze tekst vertaald met twee woorden: maagdelijke meisjes. Daarin komen zo de aspecten van het maagd-zijn en van het afgezonderd zijn van deze meisjes in de vertaling uit. Het is de vraag of men dit woord zo niet te zwaar laadt.

Dat er een beslissende scheidslijn loopt tussen mensen die toch allen een zekere relatie met de Bruidegom hebben, wordt door de gang van de gelijkenis voldoende duidelijk. Dat zit niet in het typische gebruik van *parthenoi* opgesloten. *Parthenoi* kan betekenen dat het om zuiver maagdelijke vrouwen gaat, maar het kan ook om huwbare jonge meisjes gaan. Er is in de gelijkenis zelf geen enkel aanknopingspunt voor de exclusiviteit van het eerste. Omdat wij heden ten dage ingeval van de functie van deze tien vrouwelijke personen spreken van bruidsmeesjes, ligt de keuze van de HSV voor de hand.

Mattheüs 25:14 (GBS: p.20,21)

zijn **eigen slaven** bij zich riep

SV: zijn **dienstknechten** riep

De GBS vindt de HSV inconsequent in het gebruik van het woord 'slaaf', 'dienaar' en 'dienstknecht'.

De Griekse woorden *doulos* (slaaf, dienaar) en *doulè* (slavin, dienaars) zijn door de Statenvertalers consequent vertaald met respectievelijk 'dienstknecht' en 'dienstmaagd'. Deze woorden zijn echter sterk verouderd. Bij het woord 'dienstmaagd' denkt men veelal aan een ongetrouwde dienstbode.

In gevallen waar het verband duidelijk over slaven spreekt, heeft de HSV deze woorden met 'slaaf' en 'slavin' vertaald. In andere gevallen is gekozen voor 'dienaar' en 'dienaars'. Waar het om het dienen van God gaat, is gekozen voor 'dienstknecht' en 'dienaars'.

Mattheüs 25:21 (GBS: p.27)

Zijn heer zei tegen hem: Goed gedaan, goede en trouwe slaaf, over weinig bent u trouw geweest, over veel zal ik u aanstellen; ga in, in de vreugde van uw heer.

En zijn heer zeide tot hem: Wel, **gij** goede en getrouwe dienstknecht! over weinig zijt **gij** getrouw geweest; over veel zal ik u zetten; ga in, in de vreugde **uws** heren.

De GBS vindt het zuiverder over de hele linie met 'gij' te vertalen. De HSV gebruikt 'u' en 'jij'. Dit wekt onduidelijkheid en verwarring, vindt de GBS. En waarom spreken heren slaven dan met 'u' aan?

Soms moesten er grote knopen doorgemaakt worden. Eén van de lastigste interne discussies rond de HSV betrof het zogenaamde *vousvoyeren* en *tutoyeren*. Al in de tijd van de Statenvertalers was er discussie over de vraag welk persoonlijk voornaamwoord er voor de tweede persoon enkelvoud gebruikt moest worden. Hoewel sommigen de voorkeur gaven

aan het in die tijd al als ouderwets geziene 'du', werd uiteindelijk gekozen voor 'gij', hoewel dat eigenlijk een meervoudsvorm was.

Toen het werk aan de HSV begon, werd besloten om overal 'u' te gebruiken. Dit bleek echter niet in alle gevallen houdbaar.

Toen we in Genesis 38:29 de situatie aantreffen waar een vroedvrouw een pasgeboren baby met 'u' aansprak, zijn we weer rond de tafel gaan zitten en kwamen we tot de conclusie dat het met het oog op het hedendaags Nederlands beter zou zijn om in de herziening 'jij' te gebruiken in situaties waar kinderen aangesproken worden.

Dit besluit bleek na enige tijd echter niet afdoende en vervolgens is deze kwestie weer op de vergadertafel beland. Na een grondige discussie is toen besloten de regel nog wat verder uit te breiden. Nu tutoyeren broers en zussen, echtgenoten en goede vrienden elkaar ook in de HSV. Zo doen we dat in Nederland immers ook en dat werkt het minst vervreemdend naar de lezer toe.

In alle andere gevallen houden we echter vast aan het plechtigere 'u'.

Het is in dit verband overigens van belang dat we ons realiseren dat geen van de bijbelse grondtalen een beleefdheidsvorm kent. Het bestuur is zich er terdege van bewust dat deze regel nog verder uitgebreid kan worden, maar de vraag is wel waar het ophoudt. Men zou kunnen aanvoeren dat je slaven en ondergeschikten ook met 'jij' zou kunnen aanspreken. Het probleem is echter wel, dat als je dat gaat doen je al gauw op glad ijs komt. Het bestuur heeft ervoor gekozen om hier een grens te trekken, ook al zijn er hier en daar misschien nog passages die vragen oproepen.

Mattheüs 27:25 (GBS: p.26)

Laat Zijn bloed maar komen over ons en over onze kinderen!

SV: **Zijn bloed kome** over ons, en over onze kinderen.

Deze manier van uitdrukken behoort volgens de GBS tot de bijbelstijl en is volstrekt niet onduidelijk.

Dit is een van de meest beladen teksten in de christelijke traditie die om een weloverwogen vertaling vraagt. De cursivering in de SV en de cursiveringen in de HSV geven aan dat het hier om aanvullingen op de grondtekst gaat met behulp van het werkwoord 'komen'. Letterlijk staat er in het Grieks: 'Zijn bloed over ons en over onze kinderen'.

Afgezien van de algemene beslissing met betrekking tot het gebruik van de aanvoegende wijs in de HSV, zet in dit geval de manier waarop de SV de aanvoegende wijs verwoordt de lezer op het verkeerde been. In het hedendaags Nederlands is 'kome' misleidend, omdat je het hier feitelijk alleen als een 'wensende wijs' op kunt vatten. 'Zijn bloed kome over ons' is identiek met: 'Moge Zijn bloed over ons komen'. Dat is een interpretatie die niet de bedoeling kan zijn.

Vandaar de bewoordingen van de HSV, die er bovendien het woordje 'maar' aan toegevoegd heeft om misverstaan van het werkwoord 'laten' te voorkomen. Daarmee is elke associatie van 'laten' met 'toelaten' of 'niet verhinderen' vermeden.

Mattheüs 28:5 (GBS: p.24)

U hoeft niet **bevreesd** te zijn

SV: **Vreest** gijlieden niet

Het ontgaat de GBS waarom 'bevreesd zijn' duidelijker is dan 'vrezen'.

In de SV wordt het achterliggende Griekse werkwoord in hetzelfde soort tekstverband op verschillende manieren vertaald. De ene keer wordt het met een vorm van 'vrezen' vertaald (zoals hier), de andere keer met een vorm van 'bevreesd zijn' (Matt. 25:25).

In de HSV is de weergave van dit Griekse werkwoord wat meer gestroomlijnd en in principe gekozen voor 'bevreesd zijn'. De achterliggende motieven om voor 'bevreesd zijn' te kiezen, zijn als volgt:

a) in hedendaags Nederlands heeft 'vrezen' gewoonlijk een lijdend voorwerp bij zich: iets of iemand vrezen;

b) in bijbels taalgebruik moet je altijd oppassen voor verwarring met 'vrezen' in de betekenis van 'hoogachten', 'vereren' (God vrezen);

c) een verdere vervanging van 'bevreesd' door het hedendaagsere 'bang' werd door het HSV-bestuur gewaardeerd als een stap te ver.

Tegelijk is hier de opbouw iets anders dan in veel andere teksten. In de grondtekst staat hier niet: 'Vreest niet' (SV) / 'Wees niet bevreesd' (HSV), maar: 'Vreest ú (Grieks: *humeis*) niet'.

Zo wordt een tegenstelling weergegeven met de wachters (v. 4) die alle reden hadden om te vrezen. De SV heeft die tegenstelling laten uitkomen met 'gijlieden'. De HSV wil dat verouderde woord vermijden. Men had dan (evenals de Naardense Bijbel) kunnen vertalen:

Weest gij (u) niet bevreesd. HSV kiest een wat soepeler formulering: U hoeft niet bevreesd te zijn.

Markus 14:63 (GBS: p.48)

Toen **scheurde** de hogepriester zijn kleren **en zei**:

SV: En de hogepriester, **verscheurende** zijn klederen, **zeide**:

Het bezwaar tegen de HSV is dat die de indruk wekt dat het om twee opeenvolgende handelingen zou gaan. De SV laat de gelijktijdigheid van scheuren en zeggen uitkomen.

Dit bezwaar komt spitsvondig over. Wil men de verouderde weergave van de SV vermijden, dan kan dat bijna niet anders dan op de manier van HSV. Deze formulering sluit ook de gelijktijdigheid van scheuren en zeggen niet uit: hij scheurde... en zei (daarbij). Hij scheurde... met de woorden: ... was ook een mogelijkheid geweest.

Lukas 1:29 (GBS: p.82)

Toen zij *hem* zag, **raakte zij in verwarring** door zijn woorden,

SV: En als zij *hem* zag, werd zij **zeer ontroerd** over dit zijn woord,

Op het eerste gezicht lijkt er een groot verschil te zijn tussen het 'ontroerd worden' van de SV en het 'in verwarring raken' in de HSV. Dit is echter niet het geval. In de loop der jaren heeft een betekenisverschuiving plaatsgehad. Volgens het WNT was de overdrachtelijke betekenis van 'ontroerd' in het verleden: 'in de war gebracht, geschokt'. 'Ontroerd worden'

betekende in de tijd dat de SV ontstond dus iets anders dan wat wij er nu onder verstaan. Het Griekse grondwoord *tarassoo* betekent gewoonweg 'in verwarring raken'. Zo is het ook overal in de HSV weergegeven, behalve in het Evangelie naar Johannes. Daar heeft het namelijk ook betrekking op de Heere Jezus (11:33; 12:27; 13:21) en is 'in verwarring raken' minder gepast. Daarom is in dit boek gekozen voor 'in beroering raken'.

Lukas 2:26 (GBS: p.24)

voordat hij de **Gezalfde van de Heere** zou zien.

SV: **Christus** des Heeren

De GBS vraagt zich af waarom de naam 'Christus' hier met 'Gezalfde' is vertaald.

Het Griekse woord *christos* betekent letterlijk 'gezalfde', evenals het uit het Hebreeuws afkomstige 'messias'. In het Nieuwe Testament wordt dit woord in veel gevallen als een naam beschouwd en daarom niet vertaald.

Er zijn echter gevallen waar dit niet het geval is, zoals in Handelingen 4:26, waar zowel de SV als de HSV dit woord vertaald hebben met 'Gezalfde'.

Er is nog één geval waar de HSV voor 'Gezalfde' gekozen heeft en dat is hier in Lukas 2:26. In dit vers gaat het ook overduidelijk niet om een naam. Dat wordt nog eens extra duidelijk gemaakt door de toevoeging 'van de Heere'. Deze uitdrukking komen we ook in het Oude Testament regelmatig tegen en ook daar wordt voor 'Gezalfde van de Heere' gekozen, zoals in 1 Sam. 24:7.

Lukas 19:5 (GBS: p.24)

want heden moet Ik in uw huis **verblijven**.

SV: want Ik moet heden in uw huis **blijven**.

De GBS ziet de zin van de verandering niet in. 'Verblijven' klinkt formeler en bovendien heeft de HSV in Luk. 24:29 wel 'blijven' gehandhaafd.

Een van de eerste betekenissen van het hier gebruikte Griekse werkwoord is: logeren (de KT verklaren: herbergen). Dat is hier logischer en beter dan 'blijven'. 'Blijven' veronderstelt namelijk dat je al op een bepaalde plaats bent; dat was op dat moment met Jezus nog niet het geval.

In Luk. 24:29 is 'blijven' wel gehandhaafd, omdat er een onmiskenbaar verschil is in de bijgevoegde bijwoordelijke bepaling: in uw huis (plaatselijk) – bij ons (persoonlijk).

Lukas 24:29 (GBS: p.24)

Blijf bij ons, want het is tegen de avond en de dag is gedaald. En Hij ging naar binnen om bij hen te blijven.

SV: **Blijf** met ons; want het is bij de avond, en de dag is gedaald. En Hij ging in, om met hen te **blijven**.

Zie: [Luk. 19:5](#).

Johannes 3:3 (GBS: p.38,50)

Als iemand niet **opnieuw** geboren wordt, kan hij het Koninkrijk van God niet zien.

De SV heeft hier: **wederom**.

De GBS vraagt zich af of 'wedergeboren' een onbruikbaar begrip is in een eigentijdse bijbelvertaling.

De Griekse grondtekst gebruikt hier het bijwoord *anothen*. Dat betekent 'van boven' of 'opnieuw'. De SV vertaalt hier met het woord 'wederom'. Dat is echter te archaïsch en heden ten dage van een te hoog register.

Opmerkelijk is dat de KT zelf het hedendaagse alternatief aanreiken: 'wederom – Of: van boven, of: opnieuw'. 'Wederom' is niet zozeer moeilijk, maar wel verouderd. En 'opnieuw' zegt inhoudelijk precies hetzelfde. In de klassieke liturgische formulieren wordt deze tekst verschillende keren indirect geciteerd. Opmerkelijk is dat deze zinsnede wordt weergegeven met 'van nieuws geboren worden'.

Het begrip 'wedergeboorte' komt, zoals de GBS zelf ook signaleert, in de HSV wel voor, namelijk in Titus 3:5.

Johannes 3:16 (GBS: p.50)

opdat ieder die in Hem gelooft, niet **verloren gaat**,

SV: niet **verderve**

De GBS meent dat in het woord 'verderven' de eeuwige verlorenheid sterker doorklinkt dan in de woorden 'verloren gaan'.

Het werkwoord 'verderven' bestaat in hedendaags Nederlands niet meer onovergankelijk. Het verouderde woord 'verderven' zou daarom ten onrechte geassocieerd kunnen worden met 'verdorven' of 'bedorven'. Het zal bovendien voor menigeen afstandelijk en daardoor niet als ingrijpend klinken, terwijl dat met 'verloren gaan' wel het geval kan zijn, zeker omdat het hier staat tegenover eeuwig leven hebben.

Opmerkelijk blijft dat de Statenvertalers in vergelijkbare teksten (bijvoorbeeld 1 Kor. 1:18 en 2 Petr. 3:9) hetzelfde woord wel vertaald hebben met 'verloren gaan' en hier vertaald hebben met 'verderven'. Mogelijk heeft de afhankelijkheid van de SV van de Deux Aes Vertaling (1562) hier een grotere rol gespeeld dan het streven naar concordantie.

Johannes 4:29 (GBS: p.48)

zie **iemand** Die mij alles gezegd heeft wat ik gedaan heb;

SV: ziet een **Mens**, Die mij gezegd heeft alles, wat ik gedaan heb;

De GBS vraagt zich af waarom 'Mens' uit de tekst is verdwenen. 'Hij is een Méns en heeft toch alles gezegd.' Het tekstgedeelte werkt volgens de GBS naar een climax toe.

Het Griekse woord *anthroopos* kan in veel gevallen ook de betekenis 'iemand' hebben.

De GBS zet de geladenheid van het woord 'mens' te sterk aan. Overigens gaat de HSV nog controleren of de woorden 'mens' en 'iemand' consistent zijn gebruikt.

Handelingen 2:37 (GBS: p.83)

werden zij **diep in het hart geraakt**

SV: werden zij **verslagen** in het hart,

Het Griekse grondwoord *katanússomai* betekent letterlijk 'doorboord worden' (zie overigens ook de KT).

Het woordje 'verslagen' had die betekenis in de 17e eeuw ook. Het deed denken aan iemand die op het slagveld neergeslagen was. Tegenwoordig heeft dit woord de meer abstracte betekenis gekregen van 'terneergeslagen'.

De verandering in de HSV was dus nodig om weer dichterbij de grondtekst te komen.

Handelingen 2:39 (GBS: p.84)

Want **voor u is de belofte**

SV: Want **u komt** de belofte **toe**,

De HSV geeft hier een letterlijke vertaling van de grondtekst.

Handelingen 2:41 (GBS: p.48,49)

Zij nu die zijn woord **met vreugde aannamen, werden gedoopt;**

De SV heeft **gaarne**.

Het grondwoord 'gaarne' betekent volgens de GBS dat 'het hart wordt overgebogen'. Ze vindt dat de correctie van 'gaarne' door 'met vreugde' onjuist is en in strijd is met de KT.

Dit is een voorbeeld van een Grieks woord (*asmenoos*) dat in de Textus Receptus wel voorkomt maar in andere handschriften ontbreekt.

In Hand. 21:17 geeft de SV echter een vergelijkbare woordcombinatie weer door: 'blijdelijk ontvangen!'

Verder heeft de Engelse KJV een vertaling van dezelfde strekking: '*they that **gladly** received his word*'.

Bovendien is 'gaarne' verouderd en een woord met een te plechtige betekenis. Een hedendaags equivalent is 'graag'. De KT noemen behalve 'gewilliglijk' ook: 'met behagen'. Er is dus geen sprake van dat de HSV tegen de uitleg van de KT ingaat.

Romeinen 2:4 (GBS: p.38)

Of veracht u de rijkdom van Zijn goedertierenheid, verdraagzaamheid en **geduld,**

SV: Of veracht gij de rijkdom Zijner goedertierenheid, en verdraagzaamheid, en **lankmoedigheid,**

'Lankmoedigheid' heeft volgens de GBS een zwaardere lading dan 'geduld'.

Zie: [Matt. 18:26](#) en [Ex. 34:6](#).

Romeinen 5:3 (GBS: p.49,50)

omdat wij weten dat de verdrukking **volharding** teweegbrengt,

De SV spreekt over **lijdzaamheid**.

De GBS stelt dat deze wijziging het verlies van een wezenlijk begrip betekent.

Het woord 'lijdzaamheid' dat de SV hier gebruikt, betekent vandaag de dag: 'stille berusting', 'gelatenheid'. Het heeft dus nu nagenoeg dezelfde gevoelswaarde als lijdelijkheid. Dat is absoluut niet de betekenis en de bedoeling van het Griekse grondwoord *hupomonè*. Dat is de reden dat het woord 'lijdzaamheid' in de herziening het veld heeft moeten ruimen. Het grondwoord betekent: 'geduld', 'volharding', 'uithoudingsvermogen', 'standvastigheid'.

Romeinen 5:4 (GBS: p.38)

en de volharding **ondervinding** en de **ondervinding** hoop.

SV: En de lijdzaamheid **bevinding**, en de **bevinding** hoop;

De GBS maakt bezwaar omdat 'bevinding' een woord is dat een belangrijke plaats inneemt in de geschriften van Reformatie en Nadere Reformatie.

Het woord 'bevinding' zoals we dat in de SV tegenkomen is op geen enkele wijze verwant aan de variant van dit woord dat binnen de gereformeerde gezindte vaak wordt gebruikt. Het gebruik van het woord 'bevinding' hier in Rom. 5:4 is dan ook misleidend. De HSV heeft dit woord vertaald zoals het moet.

Dokime betekent 'beproefdheid'. In 2 Kor. 2:9 is de vertaling 'beproeving' (SV)/ 'beproefdheid' (HSV).

Zie ook: [Ps. 46:2](#).

Romeinen 8:20 (GBS: p.49)

Want de schepping is aan de **zinloosheid** onderworpen,

SV: Want het schepsel is der **ijdelheid** onderworpen,

Tegen deze verandering brengt de GBS in dat het hier niet gaat om de ervaring van zinloosheid zoals mensen in een psychiatrische inrichting die kennen.

De HSV bedoelt niet de ervaring, maar de realiteit van zinloosheid aan te geven.

De Griekse woorden *mataios* en *mataiotès* komen samen negen keer voor in het Nieuwe Testament. De Statenvertalers hebben het vrijwel overal met 'ijdel(heid)' vertaald. Alleen in Efez. 4:17 kozen ze voor 'tevergeefs'.

Het zal duidelijk zijn dat het woordje 'ijdel' in het hedendaagse Nederlands niet meer bruikbaar is, omdat de betekenis in de loop der jaren veranderd is. (Zie hiervoor: [Pred. 1:2](#).)

Op grond van de gegevens die door de Griekse woordenboeken wordt aangedragen, is daarom in de HSV nagenoeg overal gekozen voor 'zinloos(heid)'. De enige uitzondering is 2 Petr. 2:18, waar het met 'onzin' is vertaald.

Romeinen 8:29 (GBS: p.49)

Want hen die Hij van tevoren gekend heeft, heeft Hij er ook van tevoren toe bestemd om aan het beeld van Zijn Zoon gelijkvormig te zijn,

De SV gebruikt het woord **verordineerd**.

De GBS erkent dat er geen inhoudelijk verschil is. Het bezwaar is dat je door deze wijziging een belangrijk dogmatisch begrip verliest.

Omdat er geen enkel inhoudelijk verschil is tussen 'verordineerd' en 'bestemd' en 'verordineren' volledig verouderd is, is in de herziening gekozen voor 'bestemd'.

Romeinen 8:38 (GBS: p.49)

Want ik ben ervan overtuigd

SV: Want ik ben **verzekerd**,

De vertaling 'overtuigd' is volgens de GBS een verzwakking van de oorspronkelijke betekenis. 'Verzekerd' zou een betere weergave zijn.

De eerste betekenis van het Griekse werkwoord dat hier gebruikt wordt (*peithoo*), is: '(iemand) overtuigen', 'overreden'. Ook de KT werpen hier licht op de zaak. Daarin staat: 'Of, ik ben overreed; namelijk door de belofte des heiligen Evangelies aan alle gelovigen, Joh. 5:24, en door de getuigenis des Heiligen Geestes in het hart'.

De Engelse KJV vertaalt hier: '*I am persuaded*'. Het gaat hier dus om een aanduiding van de vaste geloofsovertuiging, de volle zekerheid (H.N. Ridderbos).

Inderdaad is waar dat 'overtuigd' zou kunnen worden opgevat als een subjectieve overtuiging. Maar datzelfde geldt ook van 'verzekerd'. Geen enkele vertaling kan expliciet en in één zinsnede duidelijk maken dat het gaat om een overtuiging/zekerheid die verkregen is door Woord en Geest. En dat wordt uiteraard wel bedoeld.

Romeinen 9:28 (GBS: p.85)

De Heere immers zal metterdaad Zijn zaak snel afhandelen op de aarde.

SV: want de Heere zal **een afgesneden zaak doen** op de aarde.

De uitdrukking 'een afgesneden zaak doen' heeft in de bevindelijke terminologie een bepaalde betekenis gekregen.

Het is echter de vraag of die overeenkomt met de bedoeling van de woorden in dit vers. De zaak waar het hier in de Schrift om gaat, heeft namelijk niets uitstaande met de inleving van de totale onmogelijkheid om zalig te worden voor de waarneming bij een ontdekte ziel.

Waar het hier om gaat is, dat de Heere een zaak zal volbrengen op de aarde, definitief en onverwijld. Andere vertalingen spreken over het (gestand) doen van wat God gezegd heeft, volledig en snel (NBG, Willibrordvertaling), onvoorwaardelijk en onverkort (NBV) volbrengend en verhaastend (Naardense Bijbel).

Tegen de HSV is geen wezenlijk theologisch of taalkundig bezwaar in te brengen. 'Een afgesneden zaak doen' is in elk geval vanwege de onbegrijpelijkheid niet te handhaven.

2 Korinthe 5:11 (GBS: p.33,34)

Nu wij dus **deze vrees** voor de Heere kennen,

SV: Wij dan, wetende de **schrik** des Heeren,

Volgens de GBS heeft de HSV deze tekst inhoudelijk verzwakt. Bovendien gebruikt de SV geen onbegrijpelijke uitdrukking.

De SV heeft hier voor 'schrik' gekozen. Het Griekse woord *fobos* wordt echter vrijwel overal met 'vrees' vertaald. Het woord 'schrik' wordt in het hedendaagse Nederlands voornamelijk gebruikt bij een plotselinge angst die iemand overvalt. Dat is in dit vers niet aan de orde. 'Vrees' is daarom beter en consequenter. Er staat namelijk niet 'vreze', maar 'vrees'. Daarmee is de 'schrik' van de SV verwoord.

Verder verwijst het aanwijzend voornaamwoord 'deze' direct naar het in het vorige vers gepredikte oordeel. Bovendien is de bepaling 'voor de Heere' een verduidelijkende weergave van de in het Nederlands onduidelijke genitief 'des Heeren' in de SV.

Galaten 3:24 (GBS: p.24,25)

Zo is dan de wet onze **leermeester** geweest tot Christus,

De SV heeft **tuchtmeester**.

De GBS vindt dat in de HSV het dwangelement ontbreekt.

Toch is er bezwaar tegen om 'tuchtmeester' te handhaven; het woord zal niet begrepen worden. Van Dale geeft wel een goede verklaring (dwingend optredend leermeester), maar het uitgangspunt van de HSV is dat het een vertaling in goed begrijpelijk Nederlands is. Gebruik van een woordenboek moet niet nodig zijn.

Ook het HSV-bestuur is van mening dat het woord 'leermeester' de lading niet goed dekt en nogmaals herzien moet worden. Er is een comité ingesteld dat alle binnengekomen kritiek verwerkt en een voorstel zal doen voor correctie.

Efeze 4:15 (GBS: p.36)

maar dat wij, **door ons** in liefde **aan de waarheid te houden**, in alles toe zouden groeien naar Hem Die het Hoofd is, *namelijk* Christus.

SV: maar de waarheid **betrachtende** in liefde,

Volgens de GBS gaat 'de waarheid betrachten' dieper. En de keuze voor 'door' is een kwestie van interpretatie. De HSV legt daarmee een oorzakelijk verband, aldus de GBS.

De GBS zoekt echter te veel achter het woord 'betrachten' als ze zegt: '(dat) houdt allereerst een met aandacht bepeinzen en overdenken in'.

Volgens Van Dale is betrachten: 'zich houden bij of aan', 'in acht nemen', 'opvolgen', 'volbrengen', 'doen'. De HSV is hier dus juist.

'De waarheid betrachten' wordt hier gezien als de weg die we moeten gaan om (waar het vervolg over gaat) te groeien. 'Door' de waarheid te betrachten is dus correct. Er hoeft niet noodzakelijk, zoals de GBS suggereert, 'terwijl' te staan.

Éfeze 4:15 (GBS: p.36)

maar dat wij, door ons in liefde aan de waarheid te houden, in alles **toe zouden groeien naar Hem Die het Hoofd is, namelijk Christus.**

SV: alleszins zouden **opwassen** in Hem,

De GBS ziet in de wijziging van 'in Hem' in 'naar hem' een theologische beslissing. 'Naar' geeft een beweging weer; maar het groeien geldt voor hen die al in Christus zijn. De HSV doet geen recht aan de fundamentele verhouding die er al is.

Echter: er staat niet *en autooi*, maar *eis auton*. 'Naar Hem' is dus de juiste vertaling.

En ook waar een fundamentele verhouding is – denk bijvoorbeeld aan het huwelijk – kan en moet er toch sprake zijn van een naar elkaar toegroeien. De kritiek op deze vertaling is niet terecht.

Éfeze 4:18 (GBS: p.37)

vervreemd van het **leven dat uit God is,**

SV: vervreemd zijnde van het **leven Gods,**

De GBS beschouwt deze wijziging als een verarming ten opzichte van de uitleg die de KT geeft. Die zou – uit de twee mogelijke betekenissen, namelijk het leven dat God geeft en het leven van de Heere Zelf – kiezen voor de tweede.

De KT zegt echter: 'Namenlijk niet waardoor God in Zichzelf leeft, maar waarmede Hij in ons door Zijnen Geest leeft in Christus'. De KT kiest daarmee dus voor de eerste mogelijkheid: het leven dat God geeft. Het gaat om subtiele verschillen, want als God Zijn leven in ons leeft door Zijn Geest, wordt het toch het leven dat Hij ons geeft, maar dat wij vervolgens leven? De tekstverwijzing in de KT naar Efez. 2:1 onderstreept dit. Daar staat: 'En u heeft Hij mede levend gemaakt'.

Éfeze 5:18,19 (GBS: p.26)

En **word** niet dronken van wijn, waarin losbandigheid is, maar **word** vervuld met de Geest, en **spreek** onder elkaar met psalmen, lofzangen en geestelijke liederen, en **zing** voor de Heere en **loof Hem** in uw hart,

en **dank** altijd voor alle dingen God en de Vader in de naam van onze Heere Jezus Christus.

Wees elkaar onderdanig in de vreze Gods.

Waar de HSV de gebiedende wijs heeft, staan in de SV telkens (overeenkomstig de grondtekst) participia.

De genoemde activiteiten worden in de SV getekend als vruchten van het vervuld zijn met de Geest, aldus de GBS. In de HSV zou dat niet zichtbaar zijn.

Een andere uitleg is echter dat het vervuld worden met de Geest geschiedt *dóór* te spreken... te zingen... enz.

Het zou goed zijn te laten uitkomen dat het niet gaat om een reeks imperativi, maar dat er sprake is van één zin met een reeks van participia die ondergeschikt zijn aan de ene imperatief: wordt vervuld.... Dit zou zichtbaar gemaakt kunnen worden door het plaatsen van een dubbele punt na Geest.

Éfeze 6:14 (GBS: p.22,23)

uw **middel** omgord met de waarheid,

De SV heeft 'uw **lendenen**'.

Vervanging van het woord 'lendenen' laat het verband met teksten waar lende een diepere betekenis heeft (zetel van mannelijke kracht) verloren gaan, aldus de GBS. Het woord lendenen als lichaamsdeel is bekend, meent ze.

Dat laatste is maar helemaal de vraag. Of in het gebruik van dat woord hier de diepere betekenis meeresonneert, is twijfelachtig. Er is geen bezwaar hier te vertalen met 'middel'. In andere gevallen heeft de HSV sterk op de context gelet en zoveel mogelijk geprobeerd in het Nederlands verschillende woorden te gebruiken als dat in de grondtekst ook het geval was.

Wanneer sprake is van omgorden, van een kledingstuk of gordel bijvoorbeeld, is er consequent 'middel' gebruikt. Amos 8:10 en Jesaja 45:1 wijken af van deze regel. In beide gevallen moet er noodzakelijk een meervoudsvorm staan. Dat is niet gebruikelijk bij het woord 'middel'.

In andere verbanden is meestal met 'heupen' vertaald. In combinatie met pijn is er met 'lendenen' vertaald. Verder is 'lendenen' zoveel mogelijk vermeden omdat het niet echt gangbaar meer is.

Wanneer het gaat over het krijgen van nageslacht is het Hebreeuwse *chalatsaim* met 'lichaam' vertaald. Weliswaar is de betekenis van het woord 'lichaam' veel ruimer dan het hier gebruikte Hebreeuwse woord, maar 'heupen' of 'middel' zijn dan ongepast. Daaruit komen geen kinderen voort.

1 Timotheüs 3:16 (GBS: p.39)

En buiten alle twijfel, groot is het **geheimenis van de godsvrucht**

De SV spreekt over de **verborgenheid der godzaligheid**.

Deze uitdrukking hoort volgens de GBS tot de vaste uitdrukkingen in het geestelijk taalgebruik.

Van deze opmerking gaat de suggestie uit dat je zo'n uitdrukking niet mag veranderen. Het vertalen wordt hiermee ondergeschikt gemaakt aan het geestelijk taalgebruik.

De uitdrukking is te onduidelijk voor een vertaling in deze tijd. Daarom heeft de HSV de tekst aangepast.

Hebreeën 12:15 (GBS: p.39)

Zie erop toe dat niemand **achteropraakt** in de genade van God,

SV: Toeziende, dat niet iemand **verachtere** van de genade Gods;

Volgens de GBS is dit een vaste uitdrukking in het geestelijk taalgebruik.

'Verachten' is niet meer bruikbaar als vertaling. De HSV heeft het woord daarom vervangen.

1 Petrus 1:3,23 (GBS: p.38)

u, die **opnieuw geboren bent**,

De SV gebruikt het woord **wedergeboren**.

Zie: [Joh. 3:3](#).

1 Petrus 2:7 (GBS: p.87)

Voor u dan, die gelooft, is Hij **kostbaar**;

De SV heeft **dierbaar**.

Het woordje 'dierbaar' had in de 17e eeuw een wat andere lading dan nu. Het woordje 'dierbaar' heeft tegenwoordig vooral een emotionele lading. We moeten echter meer denken aan het woordje 'duur'. Het Griekse grondwoord verwijst naar iets dat een grote waarde heeft. 'Kostenbaar' is een zuiverder weergave van de grondtekst.

1 Petrus 2:7 (GBS: p.87)

De steen die de bouwers verworpen hebben, die is de hoeksteen geworden, en een steen des aanstoots en een **struikelblok**;

De SV vertaalt hier met een **rots der ergernis**.

'Ergernis' heeft nu een andere betekenis dan die in de tekst bedoeld wordt: 'komen te struikelen', 'ten val komen'.

Openbaring 2:17 (GBS: p.39)

Ik zal hem een **witte steen** geven met op **die steen** een nieuwe naam geschreven, die niemand kent dan wie hem ontvangt.

De SV spreekt hier over een **keursteen**.

Volgens de GBS is dit woord een vaste uitdrukking in het geestelijk taalgebruik.

Het Griekse *psephos* betekent 'steentje'. Witte steen is dus een goede vertaling.

Openbaring 19:8 (GBS: p.87)

En het is haar gegeven zich met smetteloos en blinkend fijn linnen te kleden, want dit fijne linnen zijn de **gerechtigheden** van de heiligen.

De SV leest **rechtvaardigmakingen**.

De HSV heeft hier voor het alternatief van de KT gekozen.

Het eerste deel van de KT luidt: Of: rechtvaardigheden, namelijk niet waardoor wij in onszelven, maar waardoor wij voor God rechtvaardig zijn, welke is de rechtvaardigheid van Christus, die ons door het geloof wordt toegerekend, 2 Kor. 5:21.

Gebruikte afkortingen

HSV	Herziene Statenvertaling
KJV	King James Version - Engelse vertaling ongeveer uit de tijd van de Statenvertaling
KT	Kanttekening(en) bij de Statenvertaling
NBV	Nieuwe Bijbelvertaling
NGB	De Nieuwe Vertaling (1951) van het Nederlands Bijbelgenootschap
SV	Statenvertaling
WNT	Woordenboek der Nederlandse Taal